

קונטרס

עצה מיהודה

שיחות מוסר
ודברי חיזוק והתעוררות
משיחותיו של מרן ראש הישיבה
הגאון החסיד
רבי יאודה צדקה זצ"ל

עצות וסגולות למנוע אסונות

יוצא לאור לרגל יומא דהילולא
י"ב חשוון
תשפ"ד לפ"ק
ירושלים עיה"ק תובב"א

הלימוד והחיזוק בחוברת זו
מוקדש לרפואה שלימה
הרך הנולד בן ברכה בת מזל
יצחק רפאל בן רותי

כל הזכויות שמורות

0548-542-164

8542164@gmail.com

דברי פתיחה

אמרו רבותינו בגמרא ברכות (ו.) אגרא דבי הילולי מילי. וע' רש"י. ופירש לה רבינו האר"י ז"ל בספר ליקוטי הש"ס (ברכות ו.) בזה"ל: הנה זה סוד הילולא דצדקיא שאמרו חז"ל בו ביום פטירת הצדיק מן העולם, אין העסק כי אם בתורה ובמעשים טובים אשר חידש הוא, וזהו סוד איגרא דהילולא מלולא, פירוש מילוליו ודבריו אשר חידש הוא. ועיין בזהו רות בהילולא דרב חסדא. ע"כ.

וכיו"ב מבואר בפירוש רש"י (יבמות קכב רע"א) בשם תשובת הגאונים, אהא דאמרינן בגמרא דשמעה דביתהו (דההוא דאמר עובד כוכבים עליה קטילתיה. רש"י), ואתאי לקמיה דאביי, שהיתא תלתא ריגלי. ופרש"י, תלתא ריגלי, שהיו ת"ח נקבצים לשמוע דרשה הלכות פסח בפסח, והיתה שואלת מהם. (וכ"ה בפרש"י חולין עז.). ובתשובת הגאונים מצאתי כל הנך ריגלי דאמוראי היינו יום שמת בו אדם גדול קובעים אותו לכבודו, ומדי שנה בשנה כשמגיע אותו יום מתקבצים תלמידי חכמים מכל סביביו ובאים על קברו עם שאר העם להושיב ישיבה שם. ע"כ. ואין לך "להושיב ישיבה" גדולה מזו שעוסקים בתורתו ובמשנתו ובפרט ביומא דהילולא דיליה. ועמש"כ בס"ד בספר נתיבות חיים ח"ב (סי' י), עש"ב.

ואמרתי אל לבי להעתיק ולהוציא לאורה שיחת מוסר וחיזוק אשר השמיע בקולו קול יהודה, מרן ראש הישיבה הגאון החסיד רבי יאודה צדקה זצוק"ל זיע"א, למען יהיו שפתותיו דובבות, להושיב ישיבה על קברו, ובחסד ה' עלי בסיעתא דשמיא מרובה ערכתי בזה שיחת חיזוק שנמסרה אחרי שארעו אסונות, כמבואר בדבריו בשיחה [לא נתברר לי המאורעות שארעו אז, על גבי הקלטת נכתב התאריך תשרי תשמ"ז, וכמבואר בשיחה זה היה לפני יום כיפור, כלומר שיחה זו נמסרה בעשרת ימי תשובה תשמ"ז], ערכתי השיחה מתוך ההקלטה, והשתדלתי שלא לשנות אלא המוכרח כדי להקל על הלומדים, אבל אחרי עריכת השיחה ראיתי לנכון להשלים השיחה עם דברים שנדפסו כבר בספר קול יהודה השייכים ונוגעים לשיחה זו, וצירפתיים במקומם הראוי להם דבר דבור על אופנו, ואם שגיתי איתי תלין משוגתי. [ומתחילה ציינתי כל שינוי שהוספתי מספר קול יהודה, אבל אחר כך ראיתי שהוא מקשה על הקורא והמעין, ולמשמרת אכתוב כאן מאיזה קטעים נעזרתי והוספתי חלק ממה שנדפס בספר קול יהודה (מהדורת תשמ"ה), ראה שם שיחה לאלול עמוד נג, נד, ולימים נוראים עמוד עא, עב, פרשת ואתחנן עמוד רלג, ולא העתקתי כל המובא שם, רק מה שהיה קשור ישירות לשיחה זו שילבתי כל דבר במקומו].

והנה שיחה זו בחרתי באקראי, אבל כבר אמרו חז"ל הכל תלוי במזל אפילו ספר תורה שבהיכל, ובפרט "קלטות" שמע שהיו גנוזות שנים רבות, וראיתי כי באמת הזמן גרמא להוציא לאור שיחה יקרה זו, אחרי המאורעות הקשים שארעו בשמחת תורה האחרון בדרום (ל"א) רח"ל, ולאור הסכנה והמלחמה וכו' וכו', וגם שמעורר על ענין השכמת חצות לילה, והוא לרגל תחילת לילות החורף הארוכים בימים אלו ממש, ומה

גם שבמוצאי שבת הקרובה יזיזו השעון, ויוקדם זמן חצות בשעה, ובפרט החיזוק בענייני ברכות ושמירת הלשון, וכל אלו דברים הצריכים חיזוק תמיד, יהי רצון שדברים הבוקעים ויוצאים מלב טהור, ייכנסו בלב ההוגים הלומדים והמעיינים, ויהיה בהם לתועלת וחיזוק בעבודת ה' אמן.

קונטרס קטן זה יוצא לאור בזריזות ללא הגהה ועריכה מספקת, ונשמח לקבל תיקונים והוספות, וכמו כן נבקש מאוד מכל מי שיש תחת ידו שיחות וקלטות ושמועות וכל כיוצא בזה מתורתו של מרן ראש הישיבה הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל, שלא ימנע בר, ויצור עמנו קשר, כדי להוציא הדברים לאור עולם למען יעמדו ימים רבים, לתועלת אוהבי תורה ושוחרי תושיה.

וזאת למודעי, כי תלי"ת זיכני השי"ת כבר להוציא לאור ג' חוברות מתורתו של מרן ראש הישיבה זצ"ל, הראשון יצא לאור לפני ג' שנים קונטרס "לשעה ולדורות", בו נדפסו מתורתו ומשנתו של מרן ראש הישיבה הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל ועוד, ולרגל יום הילולא דיליה י"ב חשבון תשפ"ב, יצא לאור קונטרס "ויאמר יהודה" (מ"ד עמודים) בו נדפסו משיחותיו ומכתביו, ובחודש אלול תשפ"ג יצא לאור קונטרס "מטה יהודה" (מ"ב עמודים) משיחותיו ושמועותיו על אלול וימים נוראים, וב"ה היה לתועלת מרובה וחיזוק הרבים במקומות רבים ושונים, ואף שנדפס כמה פעמים על ידי השתדלות כמה תורמים, נגמר ונחטף ב"ה, ורבים מבקשים להדפיסם שוב, וכל המעוניין לתרום להדפיס חוברות אלו להדפיסם ולחלקם לזיכוי הרבים תבוא עליו הברכה, (המחיר לכל חוברת הוא 3 ש"ח, חוברת זו שהיא קטנה יותר 1.5 בלבד), יזכנו השי"ת להמשיך הלאה ביתר שאת ויתר עוז.

יהי רצון שזכות זו שנתעסקנו בקדשים להוציא לאורה מדברי תורתו של מרן ראש הישיבה זצ"ל להיות שפתותיו דובבות, תעמוד לנו ולבני ביתינו, אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש שבתי בבית ה' כל ימי חיי לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו, מתוך שמחה ובריאות ונחת וכל טוב סלה אמן.

הלימוד בחוברת זו מוקדש לרפואתו השלימה של מר בריה דרבינא מורינא ורבינו ראש הישיבה הגאון רבי משה (בן פהימה) צדקה שליט"א, השי"ת ישלח דברו וירפאהו רפואה שלימה, וישוב לאיתנו הראשון ויותר (ע' ר"ן נדרים מא). אמן ואמן.

ונסיים בתפלת רבים בעת הזו, אשר לדאבון לב מקבלת משמעות יתירה בימים אלו: אַחֲיֵינוּ כָּל בֵּית יִשְׂרָאֵל הַנִּתְּנִים בְּצָרָה וּבְשִׁבְיָה הָעוֹמְדִים בֵּין בָּיִם וּבֵין בִּיבְשָׁה הַמְּקוֹם יָרַחם וְיֹצִיאם מִצָּרָה לְרוּחָה וּמֵאֲפֵלָה לְאוֹרָה וּמִשְׁעָבֹד לְגֻאֲלָה הַשְׁתָּא בְּעֻגְלָא וּבְזֶמֶן קָרִיב וְנֹאמַר אָמֵן.

עצות למנוע אסונות

מה אומר מה אדבר ומה אצטדק, מה אני כאן, ומה אני יכול לדבר לפני גדולים צדיקים וחסידיים, אבל גברה עלי הפצרתם של תלמידי חכמים שבאו אלי ואמרו לי "תדבר מה שאתה יכול". לכן אני מבקש סליחה מכל השומעים, שאני מרגיש שאני לא ראוי לעמוד כאן לדבר.

כשופר הרם קולך

אבל הנביא אומר, "קרא בגרון אל תחשוק, כשופר הרם קולך, והגד לעמי פשעם ולבית יעקב חטאותם" (ישעיה נח א). מה זה "אל תחשוק", מאיפה הוה אמינא "אל תחשוק"?!

אין להמנע מלהוכיח בני תורה

אלא שיכול להיות לפעמים אדם מתבייש לדבר בפני גדולים. להגיד מוסר לבני תורה זה מן הנמנע, כי מה תדע והם לא ידעו וקודם האדם צריך לקשט את עצמו ואחר כך יעיז לדבר בפני בעלי תורה. על זה בא הנביא אומר, "אל תחשוק", אל תמנע מלהוכיח. על זה שאל מדוע לא?! - "כשופר הרם קולך", מה שופר הזה לא עושה מצד עצמו, אין קולו יוצא מעצמו כי אם מהתוקע, השופר רק מעביר, כך אתה שאומר דברי מוסר ותוכחה אתה רק מעביר, דומה לשופר, לא אומר מעצמו כלום, רק מזכיר דברי רבותינו, והם הם המוכיחים, והם בודאי יכולים להוכיח, ואם כן אין לך מה להתבייש. כי אין אתה דורש מעצמך, כי אתה רק מעביר דבריהם של רבותינו לשומעים. ואם כן למה תמנע, "אל תחשוק! כשופר הרם קולך! - והגד לעמי פשעם ולבית יעקב חטאותם".

הגד לעמי פשעם ולבית יעקב חטאותם

מי הם "והגד לעמי"? תלמידי חכמים, שהם נקראים "עמי", ודווקא לתלמידי חכמים אומר הנביא "פשעם". אבל ל"בית יעקב", אלו שהם לא תלמידי חכמים, "חטאתם". מה הטעם?!

תלמידי חכמים שגגות נעשות להם כזדונות ועמי הארץ זדונות כשגגות

אומרת הגמרא (בבא מציעא לג:): "הגד לעמי פשעם" - אלו תלמידי חכמים, ששגגות נעשות להם כזדונות. "ולבית יעקב חטאתם" - אלו עמי הארץ, שזדונות נעשות להם כשגגות. כל אחד מאיתנו יודע המעמד שלו, אם תלמיד חכם, או עם הארץ.

מעלת הזוכה להיות בן תורה

אמנם אין לתלמידי חכמים להצטער על זה ששגגות נעשות להם כזדונות, ואדרבא יש להם לשמוח בזה, כדאי שאדם יהיה "בן מלך" אף על פי שידקדקו מאד על מלבושיו ויקפידו עליו שתמיד יהיה נקי ומצוחצח. ולכן התלמידי חכמים נקראים "עמי", איזה אושר זה לזכות להקרא "עמי", עם של ה'. ובכן כדאי הוא לו שידקדקו עמו, כמאמר חז"ל (ב"ק נ.). שהקב"ה מדקדק עם חסידיו כחוט השערה, מכיון שהם חסידיו וקרובים אליו כמלאכים, לכן הדקדוק אתם נורא מאד כחוט השערה¹.

על הכל יבוא במשפט

והקדים הנביא תחילה התואר "עמי", הגד לעמי, כדי שידעו תחילה מי הם, ומה מדרגתם, ואחר כך והגד להם "פשעם", שידעו כי כפי מעלתם, כך גודל אחריותם. והדבר מחריד מאוד, כמה צריכים להיזהר מכל נדנוד קל של עבירה. "כי את כל מעשה האלהים יביא במשפט" (קהלת יב יד).

⋮⋮⋮

¹ א"ה, מענין לענין אעתיק בזה מדברי מר בריה דרבינא מורינא ורבינא חכם משה צדקה שליט"א בהאי עניינא:

בגמרא (בבא מציעא לג:) אמרו, "מאי דכתיב הגד לעמי פשעם ולבית יעקב חטאתם (ישעיה נח א). הגד לעמי פשעם, אלו תלמידי חכמים, ששגגות נעשות להם כזדונות. ולבית יעקב חטאתם, אלו עמי הארץ, שזדונות נעשות להם כשגגות".

ונמצא לפי זה שיש מעלה להיות עם הארץ... אבל כמובן שאין זו מעלה אלא מחסרון.

ושמעתי מהגאון ר' שלום שבדרון זצ"ל, שהוא אמר על זה משל מצחיק [כך הייתה דרכו בדרשותיו], כי לקראת שמחה של חתונה וכדו' שיש סעודה עם אורחים וכו', ערכה בעלת הבית את הסעודה כראוי שלחן ופירות ועוגיות ופרחים וכו' כל מה שעושים, והנה אתא ובא הבן הקטן שלה וקפץ ודילג ושבר, והרס את כל הסעודה. הוא היה שובב, רץ והפיל את הכל לרצפה. באה אמו והענישה אותו כראוי על מעשיו, נתנה לו מכות כמו שצריך... והנה למחרת, היה עוד הפעם סעודה והזמינו אורחים וכו', ושוב האמא ערכה שלחן וכו', והנה נכנסה התרנגולת מחצר הבית, ודילגה על השלחן וזרעה הרס ולכלוך וכו'. ומיד כשהבחינה בכך בעלת הבית, מיהרה והוציאה את התרנגולת מהבית, עשתה לה "קיש" "קיש"... [בזמנם כל בית היו לו כמה תרנגולים, וגם בזמנינו כך היה]. ראה את זה הבן, בא לאמו בטרפוניה, איזה אמא את, מפני מה נשתנה דיני להיות גרוע מהתרנגולת, הרי שנינו עשינו את אותו המעשה, ואני קיבלתי עונש, ואילו את התרנגולת רק עשית לה "קיש" "קיש" והוצאת אותה מחוץ לבית... אמרה לו אמו, הרי תרנגולת אין בה דעת, ואין מה להעניש ולדון אותה, אבל אתה בני יקירי עליך התביעה, כי אתה בר דעת ולא היית צריך לעשות מעשים כאלה. אמר לה הבן, "אם כן נמצא שעדיף להיות תרנגולת, וכך לא אקבל עונשים..."

כך גם לגבי תלמידי חכמים שיש עליהם תביעה יותר מעמי הארץ, אבל אתה "בן אדם", אתה תלמיד חכם. ויש עוד סיבה שיש להיזהר יותר אצל תלמידי חכמים, היות ולומדים ממנו. למשל בן ישיבה שהוא מתבטל מלימודו ומפספס, בפרט אם הוא יודע קצת ללמוד, למדים ממנו אחרים, והתביעה עליו רבה, ועל כן אפילו אם הוא אינו "חסיד", יש לו להיזהר להיות "חסיד" רק בעבור מה שלומדים ממנו.

אם לא מתעוררים - מידת אכזריות

שמענו צרה זו, קרה אסונות, על כן מוטל עלינו החיוב להתעורר, כמו שכתב הרמב"ם בהלכות תענית (פ"א ה"א - ה"ג)², שאם ח"ו יסורים תוקפים בני אדם, בכלל ובפרט, ולא נתעורר, זה מידת אכזריות! כי התכלית של הצרות היא לעורר אותנו, לעורר את עצמנו.

***

אליהו הנביא ורבי יהושע בן לוי

הגמרא (מכות יא.) מספרת על רבי יהושע בן לוי, שהיה במרחק שלוש פרסאות ממנו מקרה שאריה טרף ואכל אדם אחד והרגו, ואליהו הנביא לא נפגש איתו ולא רצה לדבר איתו במשך שלוש ימים. מה הסיבה? - אם התפללות והזכויות שלך לא הגינו - אני לא אדבר איתך.

אם אין זכויות - יש אסונות

זאת אומרת אם יש זכויות אין פגעים, ואם אין זכויות - יש אסונות. אם רבי יהושע בן לוי שהיה נמצא עם אליהו הנביא יום יום, הרי שהיו לו בודאי הרבה זכויות, אבל עדיין לא הועילו לא הספיקו, והיה צריך להתפלל יותר, להרבות זכויות יותר, כדי להגן שלא ימותו בסביבתו. מה נאמר אנחנו?! אם היה זכויות יותר - בודאי שהיה עוזר יותר. אבל יש לנו שני סגולות שמונעים אסונות.

***

השכמת חצות לילה ללמוד תורה

דבר ראשון, הוא מה שכתב רבה הראשי של חאלב [סוריה] לפני מאתיים שנה, הגאון הגדול מופת הדור, רבי אברהם ענתבי זצ"ל, בספר חכמה ומוסר (דרך אמת ואמונה פ"א, עמוד כג) וזה לשונו: "ואני אגיד מה שראיתי בימי חרפי, שהעיר ה' רוחו לאחד דאתי ממשפחת בית דוד, זה שמו חכם ידידיה בן דיין נ"ע, שאזר כגבר חלציו והיה קם קודם חצות לילה והיה לוקח עמו משמשי בית הכנסת והולך ודופק על דלתי פתחי בני ישראל לקום לבוא לבית הכנסת אחר חצות לילה. ויהי ה' עמו, שתיכף היו קמים ממיטתם, ולא היה שום אחד מחזיר פניו ריקם. והולכים לבית הכנסת, עד שכמעט

² לשון הרמב"ם ז"ל (שם): מצות עשה מן התורה לזעוק ולהריע בחצוצרות על כל צרה שתבא על הצבור, שנאמר על הצר הצור אתכם והרעותם בחצוצרות, כלומר כל דבר שייצר לכם כגון בצורת ודבר וארבה וכיוצא בהן זעקו עליהן והריעו. ודבר זה מדרכי התשובה הוא, שבזמן שתבוא צרה וזעקו עליה ויריעו ידעו הכל שבגלל מעשיהם הרעים הורע להן ככתוב עונותיכם הטו וגו', וזה הוא שיגרום להם להסיר הצרה מעליהם. אבל אם לא יזעקו ולא יריעו אלא יאמרו דבר זה ממנהג העולם אירע לנו וצרה זו נקרה נקריה, הרי זו דרך אכזריות, וגורמת להם להדבק במעשיהם הרעים, ותוסיף הצרה צרות אחרות, הוא שכתוב בתורה והלכתם עמי בקרי והלכתי עמכם בחמת קרי, כלומר כשאביא עליכם צרה כדי שתשובו אם תאמרו שהוא קרי אוסיף לכם חמת אותו קרי. עכ"ל.

יכולני לומר שרוב קהל עדתנו היו קמים אחר חצות ובאים לבית הכנסת, ויתאספו חבורות חבורות, חברה אחת תלמידי חכמים בחורים לומדים גמרא ותוספות, ואני הקטן הייתי מחברה זו. ויש חברה שלומדים שלחן ערוך אורח חיים, ויושבים עמהם איזה תלמידי חכמים להאיר עיניהם ולהבינם, ויש חברה שלומדים בזהר הקדוש, ויש חברה שלומדים בספרי מוסר כמו ראשית חכמה וספר כד הקמח וכיוצא, באופן דכל בי עשרה שריא שכינתא. ובכל ליל שישי יש כמה אנשים שהולכים לבית הכנסת מתחילת הלילה עד הבוקר, ולומדים בתיקון צמח³.

לא היה שום נזק וצער

ומעידני עלי שכל זמן שהיה מנהג הטוב הזה בידיהם היה אור לבני ישראל בכל מושבותם, ולא היה להם כל אותם שנים שום עצבות ושום דאגה, ולא קרה להם שום נזק לשום אחד מבני ישראל, ועל אותו הדור נאמר שומר מצוה לא ידע דבר רע. וכו'.

אין דאגה בלב איש

שכל אותו זמן שהיו תופסים מנהגים אלו בידם, היה שבע בעולם, והכל בזול, והכל מצוי בחינם, אין הכסף נחשב, ובמעט ריוח שירויחו היה מספיק להם אכול ושבוע והותר, ואין דאגה בלב איש על המחיה ועל הכלכלה, וכמה זקנים מופלגים היו בדור ההוא ככוחם אז כוחם עתה, ולית מאן דמית בלא זמניה [אף אחד לא מת קודם זמנו!], שהיו ניזונים בלא צער. [עד כאן לשונו של מהר"א ענתבי ז"ל].

אין צורך בבתי חולים

כל זה בזכות שהיו קמים אחר חצות ולומדים תורה. כמה אושר ושמחה היה להם! בזמנם לא היו צריכים ללכת לבית החולים "הדסה" ולא לשאר "בתי חולים", כי לא הייתה דאגה לאף אחד!

אשרי הזוכה להשכים בחצות לילה

וכל זה בזכות שהיו קמים מוקדם ללמוד, ואשרי הזוכה לכך! והגאון והצדיק הקדוש רבי צבי מיכל שפירא זצ"ל בספר "תיקון חצות" הביא וכתב כמה מעלות נפלאות ונשגבות למי שזוכה לקום בחצות לילה וללמוד ולהתפלל, הפלא ופלא.

לא מספיק תשובה ותפלה - צריך השכמת חצות

אני לא באתי להציע הצעות, אבל לפחות היה אפשר לסדר קבוצה - אולי בתורנות - שיקמו ללמוד אחרי חצות, זה מונע אסונות. אנחנו כולנו עושים תשובה ומתפללים, אבל זה לא מספיק, צריך עוד סיוע גדול, אם נעשה קבוצה כזאת, בליל

³ א"ה, הוא סדר לימוד לליל שישי, נדפס שוב לאחרונה (תשע"א) "צמח צדיק".

שישי או במוצאי שבת, ללמוד אחרי חצות עד הבוקר, זה בודאי ימנע אסונות! רבי אברהם ענתבי זצ"ל, מעיד שכאשר נהגו בזה, לא היה שום דאגה לישראל! לא צריך ממשלה ולא צריך בטחון אם נוהגים בזה. לא היה מת אדם קודם זמנו!

אפילו קבוצה אחת משפיעה על כל כלל ישראל

ואף שמה שהוא מספר, זה היה כמעט רוב העיר שהיו משכימים לחצות לילה ולומדים עד הבוקר, מכל מקום לכל הפחות שתהיה קבוצה אחת, שהרי עם ישראל כולו - איש אחד, כל מצוה שעושים משפיע על כולם, וכמו שאמרו בגמרא (קידושין מ:), וכך כתב הרמב"ם (פ"ג מהל' תשובה ה"ד): "צריך כל אדם שיראה עצמו כל השנה כולה כאילו חציו זכאי וחציו חייב, וכן כל העולם חציו זכאי וחציו חייב, חטא חטא אחד הרי הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף חובה וגרם לו השחתה. עשה מצוה אחת הרי הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות וגרם לו ולהם תשועה והצלה, שנאמר וצדיק יסוד עולם, זה שצדק הכריע את כל העולם לזכות והצילו".

***

חצות לילה עת רצון

דוד המלך ע"ה אומר, "חצות לילה אקום להודות לך" (תהלים קיט סב). למה דווקא בחצות לילה?! הגמרא אומרת במסכת יבמות (עב.) קא משמע לן עת רצון מילתא היא, חצות לילה זה זמן של "עת רצון"⁴. חצות לילה זהו זמן שהקב"ה משתעשע עם הצדיקים, ושומע את הקול של לומדי תורה אחרי חצות לילה (עיין זוהר הקדוש). בודאי זה זכות גדולה, ומונע אסונות. וברוך ה' השתדלנו בזה לארגן חבורה של לומדים בליל שישי אחרי חצות לילה עד הבוקר בגלל הדבר הזה.

דוד המלך ע"ה השתבח דווקא בקימת חצות

ודווקא בזה משתבח ומתפאר דוד המלך ע"ה, "חצות לילה אקום להודות לך", כי זה גדולה, זה גבורה, זה גדלות, וזה עוזר ופודה ומציל ומונע אסונות!

⁴ הגמרא במסכת יבמות (עב.), "כל אותן ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר, לא היה יום שלא נשבה בו רוח צפונית בחצי הלילה, שנאמר ויהי בחצי הלילה וה' הכה כל בכור וגו'. מאי תלמודא, הא קא משמע לך, דעת רצון מילתא היא". ופירש רש"י: "עת רצון מילתא היא - וכיון דחצות הלילה עת רצון הואי למכת בכורות, הואי נמי עת רצון לרוח צפונית. ואין לך יום שרוח צפונית אין מנשבת בו בחצי הלילה. וזה היה סימן לדוד כנור תלוי לו למעלה ממטתו ונקבע כלפי צפון, כיון שהגיע חצות לילה רוח צפונית מנשבת בו ומנגן מאליו והוא נעור. והאי דנקט הכא ארבעים שנה, לומר לך שאפילו אותן ארבעים שנה דנזופים היו, ולא נשבה להו בימים, נשבה להו בחצות לילה, משום דעת רצון הוא".

דבר שאין למעלה ממנו

אם נחזיק בעצה זו, לא יהיה שום בעיה, לא יהיה שום אסון. אפשר לארגן קבוצה, בתורנות, שיהיו עשרה עשרה כל לילה קמים אחרי חצות ולומדים עד הבוקר. זה דבר שאין למעלה ממנו. זה הצעה אחת.

***

תקנת דוד המלך ע"ה לברך מאה ברכות ובזה פסקו מלמות בחורי ישראל

הצעה שניה להינצל ולמנוע אסונות. רבותינו ז"ל (במדבר רבה פי"ח ס"א, טור או"ח ס"א מו, כלבו ס"א) אמרו כי בימי דוד המלך ע"ה היו מתים מאה בחורים בכל יום. לא נתפרש כיצד היו מתים, אולי מלחמות, אולי חבלנים. איך שלא יהיה, כך אמרו רבותינו, שהיו מתים מאה בחורים בכל יום. ודוד המלך ע"ה השתדל לעשות איזה הצעה, לפתור את הבעיה. עד שתיקן מאה ברכות בכל יום, ופסקו מלמות. ודרשו חז"ל (שם) על הפסוק "נאום דוד בן ישי ונאום הגבר הוקם על" (שמואל ב כג א), שהקים דוד המלך ע"ה "על" [גימטריא מאה] מאה ברכות בכל יום, וכאשר תיקן זאת, פסקו מלמות.

מעשה על מהרח"ו ז"ל

מה הקשר בין מאה ברכות למה שפסקו מלמות?! - חשבתי אולי להסביר, על פי מה שמספרים מעשה, כי בימי רבינו מהרח"ו ז"ל היה איזה שי"ח ערבי אחד בצפת, וכל מי שבא אליו, עוד קודם לפני שהוא מדבר, השי"ח מספר לו כל מה שעבר עליו מיום לידתו עד אותו יום - והכל נכון. אדם אחד, שלישי רביעי, כולם אותו דבר. הלכו וסיפרו למהרח"ו ז"ל, אמרו לו, אתה יודע יש דבר כזה?! אמר להם: לא ייתכן, אין אמונה בגויים! אמרו לו, בא תנסה. אמר להם, טוב, אני יבוא לנסות.

כשראה את מהרח"ו הוא ברח

הלך אליו המהרח"ו ז"ל, ואותו גוי כאשר ראה מרחוק את מהרח"ו ז"ל בא אליו, אמר השי"ח "אוי ואבוי, בא הרב של היהודים". מיהר ויצא לקראתו, השתחוה לו, "אהלן וסהלן, ברוך הבא". עשה לו כבוד גדול, והושיב אותו לידו. מהרח"ו ז"ל תמה, "מהיכן הוא מכיר אותי?". התחיל מהרח"ו לדבר איתו, והוא רואה שהגוי הזה לא יודע כלום. אמר לו, "מה זה, שמענו עליך נפלאות, מה פשר מה שמספרים עליך?!". אמר לו הגוי, "אני לא יודע כלום, אבל על ידי יושב שד אחד, וכשבא איזה אדם לפני, הוא יושב ולוחש לי, אומר לי, תגיד כך ותגיד כך, ואני אומר, זה הכל!". שאל אותו מהרח"ו, "והיכן הוא השד הזה עכשיו?!". אמר לו, "הוא ראה אותך - ברח! הוא עומד שם בהר ממול, וכאשר אתה תלך הוא יחזור!".

קדושה מגרשת סט"א

מה לומדים מהמעשה הזה?! - לומדים כאן שהקדושה גורם לגרש ולהוציא את הסטרא אחרא.

מאה ברכות - הגדיל כח הקדושה

אם היו מתים מאה אנשים בכל יום, סימן שהיה איזה "חידקים" או באוכל או בדברים אחרים, היה קלקול שצריך להרחיק אותו. כשתיקן מאה ברכות - הגדיל כח הקדושה. לא רק שאין אוכלים בלי ברכה, אלא אוכלים כדי לברך, שכך תיקן להם - וכך הלכה בשלחן ערוך (ס' מו) - שחייב אדם לברך מאה ברכות בכל יום. ואם כן כדי להגיע ל"מאה ברכות", אין ברירות, והאדם חייב לאכול כל חצי שעה משהו כדי לברך עוד ברכה ועוד ברכה, להגיע למאה ברכות. וכך הברכה שרויה בעולם, הקדושה גוברת, הסטרא אחרא בורחת, החבלנים בורחים, האסונות בורחים, לא יהיה אסונות! כך אומרים רבותינו ז"ל.

עצר היצר הרע שברכה בכוונה גוזל הזמן מהלימוד

אם כן זוהי אולי הצעה קטנה גם לנו. מה פירוש? הרי כולנו עושים מאה ברכות?! - אין ספק. אבל השאלה היא כיצד מברכים?! אני לא יודע איך כאן מברכים, אבל אני רואה במקומות אחרים, לפעמים כשלומדים בחשק ובמרץ ובאמצע מביאים כוס תה, מברכים "אחד למטה ושבע למטה", בלי מחשבה "שהכל נהיה בדברו". וגם ברכת המזון, "אחד למעלה ושבע למטה", בלי לחשוב אם זה ברכה מהודרת או לא. למה?! כי חושבים שזה גוזל זמן או מהלימוד או מהמחשבה בלימוד. וזו עצת היצר הרע.

לחלק הברכה לג' חלקים

לימדו אותנו רבותינו, שברכה צריך לעשות אותה עם שלוש הפסקות, "ברוך אתה ה'", "אלהינו מלך העולם", "שהכל נהיה בדברו". בלי כוונות, אבל לפחות להוציא את המילים כהוגן, לדעת לפני מי אתה עומד.

דעו לפני מי אתם עומדים

אפילו רבי אליעזר הגדול (ברכות כח:), כאשר תלמידיו אמרו לו, "רבינו, למדנו אורחות חיים!". מה הוא צוה אותם? - שלשה דברים. והדבר השלישי, "כשאתם מתפללים - דעו לפני מי אתם עומדים". לא "כוונות". רק תדע לפני מי אתה עומד. כשאתה אומר "ברוך אתה", תדע למי אתה מברך.

אם לומד תורה בלי מידות ויראת שמים זה לא מבטיח לו עולם הבא!

הגמרא (ברכות שם) אומרת, ששאלו אותו תלמידיו כך: "רבינו, למדנו אורחות חיים, ונזכר בהן לחיי העולם הבא", כלומר, זה לא סתם "אורחות חיים", אלא הדגישו בדבריהם שהם רוצים ללמוד אורחות חיים שיזכו בהם לחיי העולם הבא. "אמר להם: הזהרו בכבוד חבריכם, ומנעו בניכם מן ההגיון, והושיבו בן ברכי תלמידי חכמים, וכשאתם מתפללים - דעו לפני מי אתם עומדים, ובשביל כך תזכו לחיי העולם הבא". כי אם אדם לומד תורה, אבל הוא בלי מידות טובות ובלי יראת שמים, זה לא מבטיח לו עולם הבא! דבר ראשון שאמר להם, "הזהרו בכבוד חבריכם". כי יש כאן מצות "ואהבת לרעך כמוך", זה כלל גדול בתורה (ירושלמי נדרים פ"ט ה"ד). לפעמים אפילו אדם לומד ועוסק בתורה, ייתכן אולי פגע בחבירו משהו, והוא לא יזכור ולא יבוא לבקש סליחה, וזה נשאר לו לדורות.

אם הוצרך להוכיח רבי אליעזר את תלמידיו על אחת כמה וכמה אנו

והנה המאמר כשהוא לעצמו מעורר ומחזק, ואם רבי אליעזר הגדול הוצרך להזהיר את תלמידיו הגדולים על שלושת הדברים הללו, זהירות בכבוד חברים, חינוך הבנים, וזהירות בתפלה, מה נאמר אנו יתמי דיתמי, שצריכים אנו להתחזק בברכות, "דעו לפני מי אתם עומדים!". ובפרט בני תורה השקועים בלימודם, הרבה פעמים נזרקים ברכות מפיהם בלי כוונה או בהבלעת מילים, איזו בושה תהיה לו לעתיד לבא.

כמה ברכות יישארו לאדם לעתיד לבוא?!

נתאר לעצמנו: כל יום אדם מברך לפחות מאה ברכות, בחודש שלושת אלפים ברכות, בשנה שלושים ושש אלף ברכות. בשבעים שנה, שני מליון וחמש מאות ועשרים אלף ברכות. לאחר מאה ועשרים לוקח עמו רכבת מלאה ברכות, לוקחים את הרכבת הזאת ומכניסים אותה ל"חדר מיון". אוי! לאיזה חדר מיון?! - של מלאכים! ומתחילים למיין ברכה ברכה, כל ברכה הנאמרת בלי כוונה או בהבלעת מילים זורקים אותה, עד שלבסוף בכל הרכבת הזאת אולי ישארו אצלו מאה ברכות הראויות להכנס פנימה. איזו חרפה ואיזו בושה ואיזו עגמת נפש! וכל זה נובע מחוסר התבוננות, לדעת לפני מי אנחנו עומדים בשעה שמתפללים או בשעה שמברכים. ואם נדע לשמור זאת, כמה נהיה מאושרים שכל כך הרבה ברכות יש בידינו!

***

רבי מרדכי ששון זצ"ל

היה אצלינו רב גדול בבגדאד, לפני מאתיים שנה, קוראים אותו חכם מרדכי ששון ז"ל, חיבר ספרים נפלאים, והוא חיבר ספר שלם על פרק מזמור "תהלה לדוד ארוממך אלהי המלך" (תהלים קמה א), ספר שלם על מזמור אחד, ראה אותו רב גדול אשכנזי אצלי בבית, לקח אותו, חטף אותו והלך, השתומם על הרעיונות ועל הביאורים, דברים נפלאים.

תחילת הכל - דע לפני מי אתה עומד ולמי אתה מברך

אגיד לכם רק פירוש אחד, אומר הפסוק: "ארוממך אלהי המלך ואברכה שמך לעולם ועד", הכוונה היא, לפני שאתה מברך צריך תחילה "ארוממך אלהי המלך", תדע לפני מי אתה עומד, ולמי אתה מברך. ורק אחר כך - "ואברכה שמך", תברך. ואם עושה כך, "לעולם ועד", יהיה ערך לברכה והיא תישאר חלקו לעולם ועד.

שהמאה ברכות לא יהיו קטרוגים עבורנו

לא תיקח את הלחם ותברך "המוציא לחם מן הארץ", בלי לדעת לפני מי אתה עומד. ח"ו שלא יהיה קטרוג, המאה ברכות יהיה לנו מקטרגים. אם אנחנו לא נדע להיזהר כמו שצריך במאה ברכות שלנו, המאה ברכות לא יהיו מאה ברכות - להיפך, רח"ל. לא מיד לוקחים כוס תה בלי להקדים "ארוממך אלהי המלך". לא מברכים ברכת המזון אחת-שתיים. אלא תחילה דע לפני מי אתה עומד! למי אתה מברך!

חינוך בני ביתו לברך כראוי

אם נזהר בזה האדם בתוך ביתו, הבנים הבנות, כך ינהגו ויזהרו בזה בניו אחריו, לדעת שמברכים לפני מלך. אבל אם לא נזהר בזה, אנחנו רואים לפעמים אפילו זקנים שלא מברכים כמו שצריך. צריך לזה חינוך, לחנך את הילדים כיצד מברכים.

הנהגתו של בעל כף החיים זצ"ל

אני בעיני ראיתי את בעל כף החיים ע"ה [הוא גם מחותן שלנו], איזה ברכות, איזה ברכת המזון! פלאי פלאים, פלאי פלאים!! אם זה "שהכל", היו עושים כוס תה לפעמים, כשהיה מביא כוס תה היינו רואים את המרחק בינינו, היה מפסיק באמצע הגמרא, באמצע התוספות, מברך "ב-ר-ו-ך א-ת-ה" וכו', כל כך בהתלהבות, בחרדה וביראה, ממש. את ה' אלהיך תירא התקיים אצלו במלואו. ברכת המזון שלו הייתה פלאי פלאים. ולא שהיה לו זמן מיותר, כל רגע היה מנוצל, אבל לא הפסיד בגלל זה, ההיפך, הנה ברוך ה' חיבר חיבורים גם בקבלה גם בפשט, בכל. יש זמן, זה רק "הרגל". צריך להתרגל לברך כראוי.

***

עצה זו היא עבור הצלת כלל ישראל כולו

ועצה זו להתחזק במאה ברכות לברך אותם כראוי, היא העצה בשביל למנוע אסונות! עושים כל מיני דרכים ותחבולה וכל מיני רעיונות וכל מיני דברים - זה לא עובד. מה שעוזר זה מאה ברכות. כך היה אצל דוד המלך ע"ה. ועלינו להשתדל בזה, אנחנו אוהבים את עם ישראל, העצה הזו היא לא רק לעצמי, אלא לעם ישראל כולו! זה דבר שיכול לעזור. אם ח"ו לא נתחזק בזה, אוי ואבוי.

***

לא יעזור אם לא נעשה שינוי מהותי

אם כן אמרנו שני דברים שאפשר לעשות, ובודאי שזה יעזור הרבה. מה יועיל שנעשה עצרת וכינוסים!? זה לא יעזור, אם לא נעשה שינוי! שינוי מהותי!

***

אשריכם ישראל לפני מי אתם מטהרים ומי מטהר אתכם

במשנה (יומא פה:) "אמר רבי עקיבא, אשריכם ישראל, לפני מי אתם מטהרין, מי מטהר אתכם - אביכם שבשמים, שנאמר וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם (יחזקאל לו כה), ואומר מקוה ישראל ה' (ירמיה יז ג), מה מקוה מטהר את הטמאים - אף הקב"ה מטהר את ישראל".

אנו צריכים להתחיל את הטהרה

זאת אומרת אין צורך בבעיות ואין צורך בסיגופים ובתעניות, רק דבר אחד, "לפני מי אתם מטהרים ומי מטהר אתכם". הטהרה צריכה להתחיל מאיתנו, אחרי כן הקב"ה ישמיד את היצר הרע.

לטהר עצמו תחילה

אנחנו עומדים עכשיו לפני יום הכיפורים, כולנו מקווים "כי ביום הזה יכפר עליכם לטהר אתכם מכל חטאותיכם לפני ה' תטהרו" (ויקרא טז ל). צריך תחילה "לפני ה' תטהרו", להשתדל לטהר את עצמנו תחילה, ועל ידי זה יכולים להיות בטוחים שהקב"ה ישלים את הטהרה.

***

זהירות בשמירת הלשון

וצריך שמירה, מהרגע הראשון של תחילת שנה, שלא להיכשל ח"ו בשמירת הלשון. הפסוק אומר, "כי ההרים ימושו והגבעות תמוטנה, וחסדי מאיתך לא ימושו, וברית שלומי לא תמוט, אמר מרחמך ה'" (ישעיה נד י). הרב בן איש חי זצ"ל (ברכת חיים הפטרת פרשת כי תצא) שואל, מה הכוונה בזה, מדוע כאשר משיח יבוא, ההרים ימושו, למה!? וגם הגבעות, מדוע תמוטנה!?

על ידי דיבורים אסורים בורא רוחות רעות

מסביר הבן איש חי דבר נפלא, "כי הנה יוצר הרים ובורא רוח, ומגיד לאדם מה שיחו" (עמוס ד ג). למה נבראו בכלל ההרים!? - "ובורא רוח", הרים נבראו למנוע רוחות רעות. ומאין באים הרוחות הרעות!? - "מגיד לאדם מה שיחו". אם אדם למד

כל היום, ובערב עשה ליצנות אחת, או לשון הרע אחד, מי יכול להוכיח אותו, מי יעיד לדבר איתו, וממילא לא שב בתשובה, והעבירה הזאת נשארת, זה נקרא "רוחות רעות".

ההרים מונעים הנזק של רוחות רעות

ורוחות רעות הם מזיקות, יש רוחות רעות שמפילות בתים. מה מונע את זה? - ההרים מונעים את זה, "יוצר הרים ובורא רוח". ואם תשאל, למה נבראו ההרים ולמה נבראו הרוחות? לא יהיו רוחות ולא יצטרכו ההרים! - אלא "מגיד לאדם מה שיחו". יש כאן דברים שאדם מדבר בלי לחשוב, לשון הרע, או דברים בטלים, או ליצנות, וזה מצטבר, עוד קצת ועוד קצת, מצטבר רוחות רעות בלי סוף. צריך ההרים לתקן את זה.

לעתיד לבוא לא יהיה רוחות ולא יצטרכו ההרים

אבל לעתיד לבוא כבר לא יהיה יצר הרע, לא יהיה רוחות רעות, לא יהיה דברים בטלים, לא יהיה לשון הרע. ואם כן אין "רוחות", וממילא אין צורך בהרים ובגבעות. ולזה אומר הפסוק על העתיד לבוא "כי ההרים ימושו והגבעות תמוטנה", למה? מה הטעם? - כי אין רוחות, אין עבירות, אין כלום. "וחסדי מאיתך לא ימוש, וברית שלומי לא תמוט, אמר מרחמך ה'".

השיבנו ה' אליך ונשובה

כולנו מצפים להגיע לנבואה הזו, שלא נצטרך לא לרוחות ולא להרים, אלא "חסדי מאיתך לא ימוש, וברית שלומי לא תמוט". נקווה שהשנה הזאת תהיה שנה טובה לישראל, שנת גאולה, שנת ישועה, שנה של בריאות ונחת לכל אדם בישראל, וכל אחד ישתדל לעשות כמיטב יכולתו לתקן משהו כדי שעם ישראל יוכל לנשום לרווחה, לא תאונות ולא חבלות ולא עניינים אחרים, ויזכה אותנו, "השיבנו ה' אליך ונשובה חדש ימינו כקדם" (איכה ה כא), וכן יהי רצון ונאמר אמן.